خبر

نوروزی شاد در پیش است

چیزی به بهار نمانده؛ که البته همین هم تا پلکی برهم گذاشته و به ناز باز کنید، می‌گذرد. این روزها خیلی‌ها در تکاپوی خانه تکانی‌اند تا بهترین دید و بازدیدهای نوروزی را به رسم و آیین کهن به جای بیاورند و بسیاری هم ترجیح می‌دهند چمدان سفر ببندند و راهی جاده‌ها شوند و ایرانگردی کنند. متولیان گردشگری اما حواسشان هست که باید شرایط میزبانی از هموطنان را در جاده‌ها و شهرها و روستاها فراهم کنند، پس جلسات هماهنگی خدمات سفرشان که کارگروهی است متشکل از مسؤولان همه نهادها و سازمان‌های کشوری و استانی، چندی است راه‌اندازی شده و هر بار یک خروجی دارد. آخرین خروجی از این جلسات این خبر بود که براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده هیچ گونه افزایش قیمتی در ارائه خدمات به گردشگران در نوروز ۹۸ نخواهد بود. خبری که معاون گردشگری کشور به آن اشاره کرده و گفته آخرین روزهای پایانی سال مقارن با سالروز ولادت حضرت امیرالمومنین علی(ع) است، بعد از آن عید نوروز را داریم و نیمه فروردین نیز مقارن با عید مبعث است و امسال در واقع ما سه عید داریم که تقارن این اعیاد ملی و مذهبی با یکدیگر می‌تواند باعث ایجاد نشاط مضاعف در جامعه شود.

ولی تیموری با تاکید بر این‌که ایجاد نشاط و شادابی و ارائه خدمات شایسته به مسافران و گردشگران یکی از مهم‌ترین وظایف ستاد مرکزی هماهنگی خدمات سفر است و از آنجا که گردشگری یک موضوع فرا بخشی است، همه باید کمک کنند تا در نوروز امسال شاهد تسهیل سفر برای هموطنان باشیم.

وی تاکید کرد خوشبختانه همکاری خوبی با سازمان صدا و سیما داریم با این حال انتظار داریم صدا و سیما در نوروز ۹۸ به شکل ویژه‌تری به معرفی خدمات سفر و نیز معرفی جاذبه‌های گردشگری، آداب و رسوم و ... بپردازد.

لوح ثبت جهانی منبت به آباده‌ای‌ها رسید

آباده‌ای‌ها صاحب لوح ثبت جهانی منبت شدند. شهر آباده استان فارس آذرماه امسال به عنوان شهر جهانی منبت ثبت شد و لوح این دستاورد به همراه جشن مردمی گرامیداشت این رویداد جهانی، دو روز پیش و با حضور مونسان، رئیس سازمان میراث فرهنگی، استاندار فارس و غدا هیجاوی، رئیس منطقه آسیا و اقیانوسیه شورای جهانی صنایع‌دستی به آباده و مردمانش اهدا شد.

رد پای قاچاقچیان این بار در پاسارگاد

ایران سرزمین عتیقه‌هاست و بهشتی برای سودجویان و قاچاقچیان اشیای تاریخی؛ هرچند بهشتی پر از رنج و گرفتاری. برای سودجویان اما حتما می‌صرفد که هر روز به تاراج بخشی از این سرزمین مبادرت می‌کنند، مثل آخرین تاراجی که در پاسارگاد استان فارس رخ داده و فرمانده انتظامی این شهرستان از توقیف یك دستگاه وانت نیسان و کشف ۴۲ قطعه عتیقه به ارزش ۵ میلیارد ریال در این شهرستان خبر داد. / جام جم

نمونه‌ای از بندهای تزئینی (دوربین، کمربند و کیف) که از طریق کارت بافی تولید می‌شود

گفت‌وگو با برگزیده سومین فجر صنایع دستی که توانسته یک هنر ۴۰۰۰ ساله را احیا کند

کارت بافی جانی دوباره گرفت

تا پیش از تبدیل نساجی به یك صنعت ماشینی، از تکنیك‌ها و مواد اولیه متفاوتی برای بافت پارچه‌های جوراجور و گوناگون در نقاط مختلف دنیا استفاده می‌شد که بنا بر امکانات طبیعی و شرایط اقلیمی هر منطقه متفاوت بود. رفته رفته اما، با ورود ابزار آلات صنعتی و ماشین‌های پارچه‌بافی، روش‌های بافت دستی به فراموشی سپرده و بافت‌های دستی راهی موزه‌ها شد؛ همان دست‌بافته‌هایی که بالاخره پس از سال‌ها فراموشی، یك بار دیگر با عنوان صنایع دستی مورد توجه قرار گرفت و احیا شد که کارت‌بافی از جمله آنهاست؛ عنوانی که توسط شهلا امینی در ادبیات پارچه‌بافی کشور متداول شده است. این بانوی هنرمند، صاحب عنوان درجه دو هنری است و با پژوهش‌های گسترده در این حوزه، توانسته بافت نوارهای پر نقش و نگاری را که در مناطق گوناگون ایران مرسوم بوده، احیا کند.

شیما رئیسی

ایران

از کارت بافی علاوه بر صنایع پوشاك، در ساخت جواهر، بندهای تزئینی عینك و دوربین و همچنین کمربند و بند کیف نیز استفاده می‌شود

و ی کارشناس ارشد پژوهش هنر و استاد دانشگاه هنر تهران است و پژوهش در زمینه بافت‌های متداول در گذشته، فعالیتی است که در کنار تدریس، بیش از هر کاری به آن تعلق خاطر دارد. شهلا امینی برای اولین بار سال ۱۳۷۳ از طریق عکس چاپ شده در یکی از پایان‌نامه‌های موجود در کتابخانه دانشگاه، با بافته‌های نواری عشایری آشنا شده و پس از پرس و جو، از وجود چنین تکنیکی مطلع می‌شود. «این آشنایی آغاز شکل‌گیری فصلی تازه در زندگی من بود. پس از آن، از طریق نامه‌نگاری با موزه‌های مختلف دنیا و نیز رفتن به سفرهای گوناگون، دامنه جست‌وجوهایم را گسترش و دانشم را در خصوص این تکنیك منحصربه‌فرد افزایش دادم.»

این شیوه بافت، نه تنها در ایران که در نقاط مختلف دنیا از جمله اروپا و نیز کشورهای آسیایی چین و سوریه و روسیه رواج داشته است؛ البته با تکنیك‌ها، طرح‌ها و نقش‌های منحصر به هر منطقه که منعکس‌کننده فرهنگ، روش زندگی و نگاه زیباشناختی مردمان آن نقاط است. این شکل از بافت در ایران در سه نوع عشایری، روستایی و نیز اشرافی آن وجود داشته است.

«این تکنیك بافت در هر منطقه از ایران، با نامی متفاوت شناخته می‌شود. برای مثال قزوینی‌ها به آن پن بافی، اهالی چهارمحال و بختیاری وریس بافی و خراسانی‌ها به این نوع بافت، مَداخله‌بافی می‌گویند. با این همه جز در یك موزه، هیچ نمونه دیگری از این بافت‌ها در کشور وجود ندارد. البته آن‌گونه که این هنرمند خاطرنشان می‌کند، نمونه‌های عشایری این نوع بافت، هنوز هم در میان عشایر ایرانی بافته می‌شود؛ اما تا پیش از معرفی این هنر با عنوان کارت‌بافی، کمتر کسی از آن اطلاع داشت.»

تنوع تکنیك‌ها و طرح‌های بافت نوارهای پارچه‌ای، شهلا را به شناخت هر چه بیشتر این هنر ترغیب کرد و از این‌رو، او برای کسب اطلاعات بیشتر، مکاتباتش را با موزه‌های مختلف دنیا آغاز و با سفر به نقاط مختلف کشور و همچنین جهان، طرح پژوهش‌هایش را پی‌ریزی کرد؛ از جمله سفر به آلمان برای دیدار با نویسنده کتابی در این خصوص و نیز سرزدن و بازدید از موزه برن سوئیس.

به این ترتیب شهلا امینی با جمع‌آوری نمونه‌های گوناگون نوارهای تزئینی مربوط به نقاط مختلف ایران، توانست این هنر قدیمی را احیا کند؛ هنری که نشانه‌هایش به هزاره دوم قبل از میلاد می‌رسد و نمونه‌های فاخر متعلق به دوران صفویه و قاجارش در موزه‌های مطرح دنیا موجود است.

عشایر به‌داد این هنر رسیدند

«از این تکنیك بافت، در همه جای دنیا برای بافت ریسمان و بند و نیز تزیین لباس استفاده می‌شده است؛ از جمله در ایران. اما به دلیل این‌که تحقیق و پژوهشی درباره آن انجام نشده بود، کم‌کم به فراموشی سپرده شده و تنها در میان عشایر کشور باقی مانده بود.» شهلا امینی، با تحقیقات گسترده در این‌باره و ترجمه متون و کتب مختلفی که در دیگر کشورها درخصوص این هنر وجود داشت، پس از سال‌ها، یك‌بار دیگر این تکنیك بافت را به جامعه هنری کشور معرفی و عنوان کارت‌بافی را برای آن برگزید.

به گفته این هنرمند، کارت بافی پیچیده‌ترین نوع نواربافی است و از ظرفیت‌های بالایی برای خلق کارهای متنوع برخوردار است. او همچنین تاکید می‌کند که شناخت و تشخیص نمونه‌های بافت ایرانی از نمونه‌های غیرایرانی این هنر، نیازمند تخصص است.

نوارهای بافته‌شده از طریق این تکنیك، آن‌گونه که شهلا امینی یادآور می‌شود، از استحکام بالایی برخوردارند و تکنیك کارت‌بافی، امکان تولید و بافت نوارهایی با استحکام، طرح و نیز کاربری‌های گوناگون را به بافنده آن می‌دهد؛ از این‌رو این هنر همواره می‌تواند نو به نو شده و تکنیك‌های تازه‌ای را به روش‌های قدیمی‌تر اضافه کند. کاری که شهلا در نمایشگاه صنایع دستی جشنواره فجر امسال آن را به نمایش گذاشت. او با ترکیب دستگاه بافت کارت‌بافی با دستگاه پارچه‌بافی، موفق به خلق یك اثر هنری تازه شد که عنوان یکی از برگزیدگان این جشنواره را برای او به ارمغان آورد.

کارت بافی را، هم با دستگاه و هم با دست می‌توان انجام داد و امروزه از آن، علاوه بر استفاده در صنایع پوشاك، استفاده‌های تزئینی دیگری هم می‌شود؛ از جمله در ساخت جواهر، بندهای تزئینی عینك و دوربین و همچنین کمربند و بند کیف. با این همه شهلا که خود احیاکننده این هنر در ایران است، برای تولید انبوه این بافته اقدامی نکرده است. «پژوهش و تدریس دغدغه اصلی من است؛ چراکه این هنر در ایران کمتر مورد توجه قرار گرفته و ما هیچ منبع پژوهش و تالیفی درخصوص آن نداشته‌ایم؛ پس کار در این رابطه بسیار زیاد است و من ترجیح می‌دهم در این حوزه فعالیت کنم؛ هرچند در حال حاضر، هنرمندانی هستند که در این زمینه به‌صورت جدی ورود کرده و با راه‌اندازی کارگاه، به تولید انبوه این نوارهای تزئینی اشتغال دارند.» شهلا امینی تاکنون تالیفات زیادی در این رابطه داشته و موفق شده مقالات خود را در مجلات معتبر هنری جهانی به چاپ برساند. او همچنین در همایش‌های بین‌المللی نیز شرکت کرده و علاوه بر نشان درجه دو هنری، نشان ملی صنایع‌دستی را از آن خود کرده است.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۳۲۶

جدول عادی

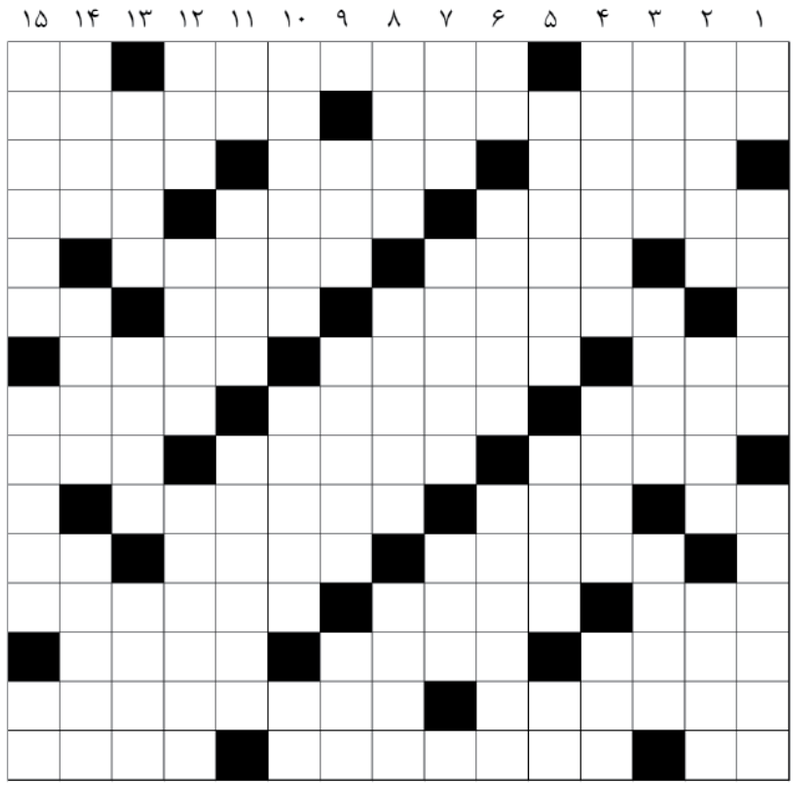

افقی: ۱) قهوه‌خانه فرنگی- قیمتی- مفلوج ۲) بزرگترین سازه دست بشر در طول تاریخ- جاده قطار ۳) وصله- روستای گردشگری کرمانشاه- دانه روغنی خوردنی ۴) برتری- نقاب- صفت سرو ۵) نفی عرب- بسیار آشکار- شیره خشکیده گون ۶) گردنکش- به هوش باش- بوی رطوبت ۷) صدای بلند- اسید نیتریك- چند وکیل ۸) کشور نیشکر- همایش علمی- دانه‌های خوراکی ۹) بتن مسلح- عایدی- سلاح رستم ۱۰) خدای ساختگی- زادگاه نیما- همسر کیکاووس ۱۱) هور- استاندار قدیم- همسایه لهستان ۱۲- تعداد نامعلوم- شهری در فارس- هریك از نمك‌های اسید نیتریك ۱۳) واحد پول هلند- برملا کردن- باشگاه فوتبال فرانسوی ۱۴) آگاهی داشتن- برنامه ترکیبی چالشی با هدف بررسی شبهات و معضلات در شبکه سه سیما ۱۵) مذکر- فرزند امام حسین(ع) و شهید کربلا- راهنما.

عمودی: ۱) پیش‌شماره تلفن- خانه محقر- منحل کردن ۲) حرکتی در جودو- ظرف جوهر و مرکب- رشته باریك و دراز ۳) ورقه فلزی بسیار نازك- رشته‌ای در شمشیربازی- روزآمد ۴) از شهرهای مهم آلمان- فرمانده- قدرت مالی ۵) رویکرد- کجاوه- تپه کوچك ۶) از مصالح ساختمانی- برانگیختن- نوعی انگور سیاه ۷) از اندام تنفسی- شهرستانی در استان مرکزی- در زمستان می‌بارد ۸) ستارگان- شبکه استانی سیمای کرمانشاه- سوراخ سوراخ ۹) گاو یالدار تبت- تحسین فرنگی- نزاکت ۱۰) شاخص و ممتاز- هگمتانه امروزی- طرف ۱۱) نشانه جمع- هزار گرم- شهر بندری چین ۱۲) اکسید کلسیم- سواره- شب درجایی ماندن ۱۳) خبرگزاری ایتالیا- از بنادر جنوبی کشورمان- بدنام ۱۴) شیوه تلفظ- منتشرکننده کتاب- روسری ۱۵) اتحادیه صنفی- مراعات آداب و رسوم- قیمت بازاری.

جدول ویژه

افقی: ۱) افسار- داستانی نوشته بزرگ علوی- پسوند شباهت ۲) از اجزای سیستم اگزوز خودرو- ذرت علوفه‌ای ۳) هر عمل ناپسند- شیرینی میوه ای- بزرگان ۴) آنچه موضوع گفت‌وگوی بسیاری از مردم است- ضرورت- تك نوازی ۵) نوعی حلوا- خواب کودکانه- کتاب قائم مقام فراهانی ۶) پول مالزی- درنده جنگلی- حرف ربط ۷) فنی در کشتی- ویروس کشنده سارس- نزدیکی به خداوند ۸) تلسکوپ فضایی- مواظب- پسر کاوه آهنگر ۹) جهانگرد- افزایش آن موجب خودکفایی است- بندری در جنوب شرقی فرانسه ۱۰) حرف ندا- چینه دیوار- شتر نیرومند ۱۱) سیاهی لشکر سینمایی- مهیا- قسمتی از پا ۱۲) گروه ورزشی- تخلص هوشنگ ابتهاج- درخواست کننده ۱۳) حلقه نورانی اطراف چیزی- شعر- به آهستگی ۱۴) طلب باران از خداوند- اداره رسیدگی به تخلفات رانندگی ۱۵) ردیف- بیماری حصبه- لباس محلی زنان هند.

عمودی: ۱) اثر چربی- از بلایای طبیعی- نام‌آوری ۲) درشت‌هیکل- فراموشکار- تیر پیکاندار ۳) الهه اندیشه و هنر- ورزشی گروهی- نمایشنامه شکسپیر ۴) بلندترین قله آلاسکا- گلی زینتی- وجود دارد ۵) ژله- نگهبان- استفراغ ۶) چه چیز- امیدوار- فرکانس رادیویی ۷) انگشت ابهام- ام الشرائین- تظاهر به نیکوکاری ۸) فلز- پشت سرهم بودن کاری- یار همایون ۹) پیکار- کمینه- جداگانه تلفظ کردن ۱۰) همسایه روسیه و لتونی- وسیله‌ای برای انتقال صدا- رفوزه ۱۱) از اقمار سیاره مشتری- تشویق کننده- گلی آپارتمانی ۱۲) مقابل توحید- نیلگون- خدای شکار در اساطیر یونانی ۱۳) حنظل- موسسه پولی- گیتی ۱۴) پرسش- ظرف جوشاندن آب- طراح و سازنده بنا ۱۵) در زمان حاضر- پلیس دوره قاجار- چای خارجی.

حل جدول عادی شماره ۵۳۲۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	پ	ی	ر	م	ر	د	■	ق	ر	ا	ض	ه	■	ش	ش
۲	ی	و	ر	ت	■	ا	م	ا	ک	ن	■	ا	ن	ه	ا
۳	ا	ز	■	ر	ا	م	س	س	■	س	ن	ج	ی	د	ه
۴	م	ی	ر	ا	ب	■	ر	م	ا	د	ی	■	و	ا	ر
۵	م	■	ا	د	و	ل	ف	■	ی	ا	س	ی	ن	■	و
۶	ش	ب	ه	ف	ل	ز	■	ک	و	د	ت	ا	■	م	د
۷	ر	ا	ز	■	ا	و	س	ت	ا	■	ی	ر	ا	ق	■
۸	ق	ش	ن	گ	■	م	ی	ا	ن	ه	■	و	ق	ی	ح
۹	■	ل	ی	ی	م	■	ا	ب	ک	ا	ر	■	ل	ا	ر
۱۰	س	ق	■	ن	ق	ا	ه	ت	■	ی	و	ن	ی	س	ف
۱۱	ت	■	م	س	ت	و	ر	■	ا	ل	ا	م	د	■	ه
۱۲	م	ح	و	■	د	ل	ک	ی	ر	■	ن	ا	س	ز	ا
۱۳	ا	ن	ج	ک	ا	و	■	ه	و	ا	ی	■	م	ی	■
۱۴	ا	ی	ز	د	■	ی	ب	و	س	ت	■	ا	ب	ر	ش
۱۵	ر	ف	■	و	ا	ه	م	ه	■	ی	و	ن	ی	د	و

حل جدول ویژه شماره ۵۳۲۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	چ	ی	د	م	ا	ن	■	س	ی	م	ا	ن	■	ر	گ
۲	ه	و	ی	ت	■	س	ب	ک	س	■	س	ف	ا	ل	
۳	ا	ف	■	م	ا	چ	ر	ا	■	چ	و	ر	چ	ی	ا
۴	ر	و	د	ا	ن	■	ا	ن	ه	ا	■	ر	ا	چ	ل
۵	چ	■	ل	ی	ا	م	ت	■	م	ن	ت	ظ	■	و	
۶	ش	ل	ه	ز	ر	د	■	ژ	و	ی	ی	ه	■	و	د
۷	م	ت	د	■	ک	ر	و	ن	ا	■	چ	و	ا	ل	■
۸	ی	و	ز	ی	■	ب	ر	ت	ر	ی	■	ر	ب	ا	ب
۹	■	ن	د	ا	ف	■	ا	ی	ه	ا	م	■	ر	ی	ح
۱۰	س	ی	■	س	ل	ک	ر	ک	■	ف	ت	و	م	ت	ر
۱۱	خ	■	د	ر	ا	ی	و	■	ن	ا	ه	ا	ر	■	ا
۱۲	ت	ت	ا	■	ن	م	د	ا	ر	■	و	ن	د	ا	ل
۱۳	ک	و	ی	ی	ل	و	■	د	م	ب	ر	ک	■	ک	م
۱۴	و	ا	ی	ا	■	ن	ب	ا	ه	ت	■	و	ا	د	ی
۱۵	ش	ن	■	م	ت	و	ر	■	م	ا	ب	گ	و	ش	ت

به احترام زمین

به احترام زمین، زبان اعضای سازمان‌های مردم‌نهاد (سَمَن) عاشق طبیعت این سرزمین پهناور است تا از تلاش‌هایشان درباره حفظ محیط‌زیست بگویند و ضمن فرهنگ‌سازی بین اقشار مختلف جامعه به‌خصوص کودکان و دانش‌آموزان، آنها را بیش از پیش با مسائل محیط‌زیستی آشنا کنند. ما نیز به رسم هر هفته در جام جم؛ رسانه حامی فعالان محیط‌زیست، گزارش این قرار سبز و تلاش محیط‌زیستی بچه‌های این سرزمین را منتشر کردیم.

فعالیت‌های محیط‌زیستی با عطر فجر در خوزستان

فعالان محیط‌زیست در خوزستان مثل هر هفته برنامه‌های متنوعی اجرا کردند؛ با این تفاوت که این هفته برنامه‌هایشان با آیین گرامیداشت ایام فجر و سالروز پیروزی انقلاب اسلامی همراه بود.

در اندیمشك همایشی برای تقدیر از تلاش‌های چند ساله انجمن مردمی دارستان برای حفاظت از منطقه زاگرس و مهار آتش‌سوزی جنگل‌ها و حفاظت از زیستگاه‌های سمندر لرستانی به عمل آمد. در مسجد سلیمان و به همت انجمن دوستداران آوای طبیعت به یاد شهدای حادثه تروریستی سیستان و بلوچستان تعداد ۱۵۰ اصله نهال در پارك کوهستانی زاگرس کاشته و ده جلد کتاب محیط‌زیستی در میان اهالی آن منطقه توزیع شد. در شوشتر هم نمایشگاه آثار دستی از وسایل بازیافتی و دورریختی در دبستان امام صادق(ع) منطقه برپا شد. گتوندی‌ها جشن ۲۲ بهمن را با کاشت نهال پاس داشتند. اعضای گروه رفتگران طبیعت بهبهان هم در هوایی بارانی و با شعار همیشگی خود یعنی، «بهبهان شهر بدون زباله» منطقه دره گرمابه در این شهرستان را از زباله پاکسازی کردند.

از تخریب کمینگاه‌های شکارچیان تا غذا دادن به حیوانات در کرمانشاه

دانش‌آموزان دو دبستان در شهرستان‌های جوانرود و ثلاث باباجانی استان کرمانشاه، برنامه‌های جالبی برای حفاظت از محیط‌زیست داشتند. جوانرودی‌ها طرح کاغذ زباله نیست را در مدرسه‌شان اجرا کردند و ثلاث باباجانی‌ها اطراف مدرسه‌شان در روستای نیرژ سفلی را از زباله پاکسازی کردند. در روستای زیران جوانرود هم با مشارکت انجمن سبز ماپریس جوانرود و دانش‌آموزان و معلمان مدرسه دارالفنون و دهیاری زیران، مدرسه و محیط روستا، از لوث زباله پاکسازی شد. طبیعت‌دوستان روستاهای ثلاث باباجانی هم در اقدامی قابل‌تقدیر به تخریب کمینگاه شکارچیان کبك در کوهستان‌های این منطقه پرداخته و با این کار از همه شکارچیان خواستند که به شکار کبك‌ها پایان دهند.

طبیعت‌دوستان روستای زلان جوانرود هم با دانه ریختن برای پرندگان و نان دادن به حیوانات در این هوای سرد به یاری محیط‌زیست رفتند.

مراقبت از پریشان در فارس

فارس هم از استان‌هایی است که فعال و دلسوز محیط‌زیست کم ندارد.

به همت انجمن میراث پریشان و همکاری اهالی بومی، تعدادی گیاه تیفا که به اصطلاح محلی به آن نی لنبان می‌گویند، در آبگیر یادگار پریشان از توابع شهرستان کازرون کاشته شد. هدف از کاشت نی لنبان در اطراف این آبگیر کمك به بهبود وضعیت زیستگاه جانداران مذکور و تصفیه آب بوده که تاثیر بسزایی در زیست مطلوب آنان دارد. همچنین به همت کارگروه آموزشی انجمن میراث پریشان، اولین، دومین و سومین جلسه آموزشی مدارس جامع محیط‌زیستی برگزار شد. اعضای پاکسازان طبیعت فارس هم با همکاری اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان پاسارگاد و برای سومین بار در سال جاری، به غنی سازی و احیای جنگل به روش کپه کاری با گونه‌های بومی در نهالستان علی آباد کمین این شهرستان پرداختند.

به همت گروه عاشقان طبیعت سروستان برنامه کاشت نهال درخت در جوار شهدای گمنام مومن‌آباد انجام شد. برنامه‌هایی هم برای آشنایی دانش‌آموزان مدارس شهید شاه ولی و شهید صابری اقلید، با مفاهیم کلی محیط‌زیست و منابع طبیعی و چگونگی تفکیك زباله و حفاظت از جنگل‌ها و مراتع اجرا شد.

شیروانی‌ها و اسفراینی‌های فعال

درخراسان شمالی و دو شهرستان شیروان و اسفراین هم برنامه‌های محیط‌زیستی جالبی اجرا شد. در اسفراین چالش «نه به تولید زباله» به همت انجمن سفیران مهربانی و با همکاری ۳۵۰ دانش‌آموز دبستان شهید صدوقی۱، با هدف تفکیك زباله از مبدا و فروش آن به نفع دانش‌آموزان نیازمند صورت گرفت. و در شیروان و با همت اعضای گروه طنین پاکبانان، بوستان مادر از زباله و فیلتر سیگار این زباله سمی پاکسازی شد.

طرفداران حفاظت تالاب‌ها در لرستان

به همت انجمن همیاران طبیعت و با همکاری اداره آموزش پرورش خرم‌آباد، برنامه جامع آموزشی پیرامون تالاب‌ها در دبستان دخترانه سما و به مناسبت روز جهانی تالاب‌ها برگزار شد.

جمع‌آوری در بطری‌های پلاستیکی در آبدانان

دانش‌آموزان دبیرستان اطهران آبدانان ایلام با هدایت انجمن بانوان طبیعت دوست، برنامه جمع‌آوری در بطری‌های پلاستیکی داشتند.